

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **V. Z.**, zast. Mgr. Elinou Yurchykovou, advokátkou, se sídlem Školní 5335, Chomutov, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 20. 1. 2011, č. j. 44 Ca 110/2009 - 30,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 20. 1. 2011, č. j. 44 Ca 110/2009 - 30, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 29. 7. 2009, č. j. 42091/010-6313/13.07.2009/MK/73, žalovaná zamítla odvolání žalobce a potvrdila rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení Kladno ze dne 11. 6. 2009, č. j. 42003/110-6311-27.1.2009-1985/9/SM/R, kterým bylo rozhodnuto, že žalobce, vykonávající v době od 10. 12. 2002 do 8. 3. 2005 trest odnětí svobody ve věznici Vinařice, nemá nárok na nemocenské za období od 8. 3. 2005 do 9. 5. 2006. V odůvodnění žalovaná uvedla, že žalobce požadoval zpětné vyplacení nemocenských dávek za období, kdy byl hospitalizován v Psychiatrické léčebně Horní Beřkovice na soudem nařízené ochranné ústavní léčbě, kam byl dodán přímo z věznice. Žalovaná vycházela z potvrzení Vězeňské služby České republiky - věznice Vinařice ze dne 16. 2. 2009, podle kterého byl žalobce ve výkonu trestu od 10. 12. 2002 do 8. 3. 2005 a po celou dobu nebyl pracovně zařazen. Ze sdělení Psychiatrické léčebny Horní Beřkovice ze dne 30. 4. 2007 vyplynulo, že žalobce byl hospitalizován v době od 8. 3. 2005 do 9. 5. 2006, neměl však potřebnou dobu pojištění, proto mu nárok na výplatu nemocenských dávek nevznikl. Žalobce byl v době od 1. 11. 1991 do 30. 6. 1993 účasten nemocenského pojištění

jako osoba samostatně výdělečně činná, dále se k nemocenskému pojištění nepřihlásil. Žalovaná konstatovala, že pracovní neschopnost žalobce nevznikla v době pojištění podle zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, ani po skončení pojištění v ochranné lhůtě. Z kopie usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 30. 10. 2008, č. j. 10 C 190/2005 - 68, vzala žalovaná za prokázané, že se žalobce původně domáhal mimo jiné toho, aby za něj Věznice Vinařice zaplatila pojistné na sociální zabezpečení, ale po zahájení řízení vzal žalobu zpět. Z odůvodnění usnesení žalovaná citovala, že žalobce a Věznice Vinařice uzavřeli dohodu o narovnání s tím, že věznice vyřadila pohledávku za náklady výkonu trestu z evidence a nemá vůči žalobci žádné pohledávky a žalobce nebude nadále uplatňovat nároky na náhradu mzdy a zaplacení pojistného a vezme žalobu zpět. Žalovaná zdůraznila, že Věznice Vinařice dopisem ze dne 16. 2. 2009 vydala potvrzení, že žalobce nebyl po dobu výkonu trestu pracovně zařazen. Okresní správa sociálního zabezpečení není oprávněna přezkoumávat, jaký typ práce žalobce vykonával, zda se jednalo o pracovní terapii nebo jinou činnost, která se nepovažuje za pracovní zařazení a není odměňována. Vzhledem k těmto skutečnostem žalovaná neshledala odvolání důvodným.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, ve které předeslal, že sice nebyl ve výkonu trestu zařazen do řádného pracovního poměru na základě pracovní smlouvy, ale vykonával práci, z níž měla věznice hmotný prospěch. Po propuštění z výkonu trestu dne 8. 3. 2005 byl z věznice eskortován do psychiatrické léčebny v Horních Beřkovicích k výkonu nařízené ústavní léčby. Po propuštění z léčebny podal žalobce proti vězeňské službě žalobu o náhradu mzdy, která mu nebyla vyplacena za odvedenou práci. V průběhu soudního řízení uzavřel s vězeňskou službou mimosoudní smír - dohodu o narovnání, podle které si vězeňská služba náhradu ušlé mzdy ponechá a nebude po žalobci vymáhat náklady spojené s výkonem trestu ani žádné další nároky. Na základě uznané mzdy a po provedení vzájemného zápočtu vzal žalobce žalobu zpět. Vycházeje z uznání pracovní činnosti ve výkonu trestu vězeňskou službou, potvrzeného obsahem usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 30. 10. 2008, požádal žalobce o zpětné přiznání nemocenských dávek za dobu jeho hospitalizace v nařízeném ústavním léčení. Namítal, že se správní orgány nezabývaly všemi okolnostmi a věc posuzovaly v nedostatečném rozsahu právních předpisů a ustálené judikatury. Žalobce citoval ustanovení zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o výkonu trestu“), a zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistném“). Zmínil rovněž Listinu základních práv a svobod a Úmluvu Mezinárodní organizace práce č. 29 o nucené nebo povinné práci. Konstatoval, že Nejvyšší správní soud veden těmito normami vyslovil, že práce vykonávaná za označených podmínek v průběhu výkonu trestu odnětí svobody má být považována za zaměstnání, jehož trvání ovlivňuje nárok na hmotné zabezpečení. Nejvyšší správní soud neviděl žádný důvod pro zúžení obsahu výrazu „zaměstnání“ na vztahy vznikající podle zákoníku práce; pracovní činnost jako zdroj obživy se ve skutečnosti vykonává v řadě dalších forem - samostatná výdělečná činnost, veřejnoprávní poměr typu služebního, výkon veřejných funkcí, členství v orgánech obchodních společností a podobně. Jestliže žalobce ve výkonu trestu vykonával pracovní činnost, z jejíž odměny uhradil náklady vazby a výkonu trestu, jedná se o obdobný pracovní výkon, z něhož žalobci náleží přiznání dávek nemocenského pojištění. Správní orgán prvního stupně

se tuto otázkou vůbec nezabýval, ačkoliv žalobce nabízel důkaz, že vězeňská služba jeho nárok u soudu uznala, a proto se s ním dohodla na částečném vyrovnání nevyplacených požitků ze závislé činnosti. Odůvodnění napadeného rozhodnutí postrádá jakékoliv úvahy a závěry z nabízeného důkazu, žalovaná ani neuvedla, proč důkaz odmítla. Nezabývala se ani judikaturou správního a mezinárodního soudu, na kterou poukázal žalobce v odvolání. Žalobce shrnul, že žalovaná jeho věc nevyřídila v rozsahu podaného odvolání, čímž mu znemožnila realizaci procesních práv; navíc nerozhodla v třicetidenní lhůtě od podání žádosti.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 20. 8. 2009, č. j. 4 Cad 105/2009 - 11, věc postoupil věcně a místně příslušnému Krajskému soudu v Praze.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 20. 1. 2011, č. j. 44 Ca 110/2009 - 30, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění soud uvedl, že z potvrzení Vězeňské služby České republiky, Věznice Vinařice bylo zjištěno, že žalobce po celou dobu výkonu trestu od 10. 12. 2002 do 8. 3. 2005 nebyl pracovně zařazen, tedy nebyl účasten pojištění podle § 5 odst. 1 písm. l) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Pokud žalobce vykonával pracovní činnost, jednalo se podle vyjádření věznice o činnosti potřebné k zajištění každodenního provozu věznice (úklid, pomocné práce v kuchyni), které jsou v souladu s vyhláškou č. 345/1999 Sb. povinni vykonávat všichni odsouzení bez nároku na odměnu. Tato pracovní činnost byla spolu s pozemkovými pracemi součástí pracovních aktivit začleněných do programu zacházení, kterého se žalobce zúčastňoval, přičemž se nejednalo o každodenní práce. Soud dospěl k závěru, že pracovní činnost, kterou žalobce ve Věznici Vinařice vykonával, nezaložila podmínky pro vznik nároku na nemocenské dávky. Žalobce nebyl účasten nemocenského pojištění, neboť nebylo prokázáno, že byl v době výkonu trestu pracovně zařazen, tedy nevykonával zaměstnání ve smyslu zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů. Pracovní činnost žalobce nebyla pracovním zařazením k pravidelnému výkonu prací v rozsahu, ve kterém obvykle pracují zaměstnanci, pojištění odsouzeného podle § 3 odst. 1 vyhlášky č. 141/1958 Ú. l., o nemocenském pojištění a o důchodovém zabezpečení odsouzených, ve znění pozdějších předpisů, proto nevzniklo. Žalobce nelze považovat ani za osobu činnou v poměru, který má obsah pracovního poměru, i když pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny všechny podmínky stanovené pracovněprávními předpisy pro jeho vznik, když ve věznici nevykonával pravidelnou práci, neměl ke své činnosti stanoveno trvalé místo výkonu práce, náplň práce, pracovní dobu, ani odměnu za vykonanou práci. Vykonával práce potřebné k zajištění provozu věznice, které vykonávají zpravidla všichni odsouzení, a to bez nároku na odměnu. Z vyjádření Věznice Vinařice ze dne 29. 6. 2010 vyplývá, že věznice uzavřela se žalobcem dohodu, že nebude vymáhat náklady spojené s výkonem trestu a jiné nároky, s ohledem na nevymahatelnost pohledávky způsobenou zdravotním stavem a sociální situací žalobce. Z této dohody ani ze sporu s vězeňskou službou vedeného před Obvodním soudem pro Prahu 4 tak podle názoru krajského soudu nelze nic vytěžit ve prospěch žalobního návrhu. Námitka žalobce, že žalovaná nevyřídila věc ve lhůtě třiceti dnů od podání žádosti, nemá na věcné posouzení žaloby vliv, neboť toto pochybení nebylo tak podstatné, že by mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí. Také námitka, že se správní orgány nezabývaly pracovní činností žalobce a uzavřenou mimosoudní dohodou, není důvodná, protože z rozhodnutí žalované

je zřejmé, že se správní orgán s těmito otázkami vypořádal. Soud proto žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel") včas kasační stížnost. V doplnění kasační stížnosti uplatnil důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Zdůraznil, že mu neoprávněně nebyly přiznány dávky nemocenského pojištění za dobu ochranného ústavního léčení od 8. 3. 2005 do 10. 5. 2006. Trval na tom, že ve výkonu trestu téměř denně vykonával práci mimo světnici, kterou ostatní odsouzení zpravidla nevykonávali, ani nebyla v jeho programu jako pracovní terapie (vězeňská služba podle stěžovatele neprokázala opak). Stěžovatel uplatnil u soudu nárok na náhradu mzdy za čtyřhodinovou denní pracovní dobu, domáhal se i náhrady nedoplatků pojistného. Vězeňská služba podle něj před soudem přiznala své pochybení a nárok na náhradu mzdy ve výši 52 500 Kč uznala, proto navrhla mimosoudní vyrovnání. Stěžovatel konstatoval, že za zaměstnance v pracovním poměru se pro účely zákona považuje též osoba činná v poměru, který má obsah pracovního poměru, i když pracovní poměr nevznikl. Namítal, že správní orgány neprovedly potřebná skutková zjištění, součástí správního spisu je usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 o uzavření smíru, podle stěžovatele tudíž vězeňská služba neunesla svá tvrzení, že vykonával pouze práce v rámci programu zařazení *(zacházení, pozn. soudu)*. Ve správním spisu se nenachází žádná listina o tom, že by správní orgán vyzval stěžovatele k doplnění tvrzení či důkazů, poučil jej o právech a povinnostech, ani o tom, že by jej vyzvali k seznámení se s podklady pro rozhodnutí. Stěžovateli tak nebylo umožněno doplnění důkazů a žalovaná rozhodla pouze na základě verze vězeňské služby. Pokud vězeňská služba argumentuje tím, že vykonával práce pouze v rámci programu zařazení *(zacházení, pozn. soudu)*, měla podle stěžovatele tento program doložit. Stěžovatel podotkl, že u soudu odkazoval k dané věci na příslušnou judikaturu. Trval na tom, že za započitatelný příjem odsouzeného se pro účely nemocenského považuje i odměna za vykonanou práci, pro kterou je zařazen za jiných podmínek, než které uvádí ustanovení § 3 vyhlášky č. 141/1958 Ú. l. Touto okolností se žalovaná ani soud nezabývaly, přitom z protokolu o jednání ve věci Obvodního soudu pro Prahu 4 sp. zn. 10 C 190/2005, vyplývá, že vězeňská služba neunesla důkazní břemeno, a proto navrhla stěžovateli dohodu. Stěžovatel dále namítal, že nebyl předvolán k soudnímu jednání a ze spisu obvodního soudu nebylo zdokumentováno jeho tvrzení. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že okresní správa sociálního zabezpečení není oprávněna přezkoumávat, jaký typ práce stěžovatel po dobu výkonu trestu vykonával, zda se jednalo o pracovní terapii či jinou činnost, která se nepovažuje za pracovní zařazení a není odměňována. Při posouzení věci vycházela okresní správa sociálního zabezpečení ze sdělení Vězeňské služby České republiky, Věznice Vinařice, která potvrdila, že stěžovatel nebyl po celou dobu výkonu trestu pracovně zařazen. Žalovaná souhlasila s rozsudkem krajského soudu, označila jej za věcně správný a dostatečně odůvodněný a navrhla, aby byla kasační stížnost zamítnuta.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; zkoumal při tom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by

musel přihlédnout z úřední povinnosti. Stěžovatel se dovolával ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.* Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.*

Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.*

Kasační stížnost je důvodná.

V projednávané věci je klíčovou spornou otázkou, zda byl stěžovatel účasten na nemocenském pojištění po dobu trvání výkonu trestu odnětí svobody, či nikoliv, neboť účast na pojištění je základní podmínkou pro vznik nároku na dávku nemocenského pojištění.

Podle § 2 odst. 1 písm. j) zákona o nemocenském pojištění zaměstnanců *podle tohoto zákona jsou pojištěni, pokud splňují podmínky stanovené pro účast na nemocenském pojištění a jsou činni v České republice: osoby zařazené k pravidelnému výkonu prací ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve vazbě.*

Podle § 1 vyhlášky Ústřední rady odborů a Státního úřadu sociálního zabezpečení č. 41/1958 Ú. l., o nemocenském pojištění a o důchodovém zabezpečení odsouzených, ve znění pozdějších předpisů, *pro nemocenské pojištění odsouzených (§ 2) platí obecně předpisy o nemocenském pojištění zaměstnanců, pokud z dalších ustanovení této vyhlášky nevyplývá odchylná úprava.*

Podle § 3 odst. 1 této vyhlášky *pojištění odsouzeného, který je zařazen k pravidelnému výkonu prací v rozsahu, ve kterém obvykle pracují zaměstnanci, vzniká dnem zařazení na tyto práce a zaniká dnem, kdy odsouzený byl z výkonu těchto prací odvolán.*

Z citovaných ustanovení je zřejmé, že účast na nemocenském pojištění v případě osob zařazených k pravidelnému výkonu prací ve výkonu trestu odnětí svobody vzniká ze zákona, jsou-li naplněny podmínky, s nimiž zákon vznik účasti na nemocenském pojištění

splňuje. Pokud jde o osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, je takovou podmínkou jejich zařazení k pravidelnému výkonu prací v rozsahu, ve kterém obvykle pracují zaměstnanci.

Podle § 29 odst. 2 zákona o výkonu trestu *při zaměstnávání a vzdělávání odsouzených věznice zajišťuje a) zařazování odsouzených do práce odpovídající jejich zdravotní způsobilosti s přihlédnutím k jejich odborným znalostem a dovednostem, b) odměňování odsouzených za práci, c) vytváření podmínek pro to, aby odsouzení mohli získat a zvyšovat si svoji pracovní kvalifikaci a rozšiřovat si svoji všeobecnou informovanost.*

Podle § 32 odst. 2 téhož zákona *do pracovní doby se nepočítá úklidová a další obdobná činnost potřebná k zajištění každodenního provozu věznice, kterou provádějí zpravidla všichni odsouzení, a pracovní terapie, pokud je součástí programu zacházení; tyto práce jsou odsouzení povinni provádět bez nároku na pracovní odměnu a nesmějí být nařízeny na úkor doby nutné k odpočinku odsouzených.*

Podle § 41 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů, *odsouzený je zařazen do práce rozhodnutím ředitele věznice, a to zpravidla na základě doporučení odborných zaměstnanců (§ 8 odst. 1).*

V projednávané věci Nejvyšší správní soud ze správního spisu zjistil, že stěžovatel vykonával trest odnětí svobody ve Věznici Vinařice v období od 10. 12. 2002 do 8. 3. 2005. Podle potvrzení Vězeňské služby České republiky, Věznice Vinařice nebyl stěžovatel po celou dobu výkonu trestu pracovně zařazen, což by znamenalo, že nesplnil podmínky zákona o nemocenském pojištění zaměstnanců, a nebyl tudíž účasten na nemocenském pojištění.

Stěžovatel však tento závěr ve všech svých podáních zpochybňuje, když tvrdí, že vykonával i jiné práce než ty uvedené v § 32 odst. 2 zákona o výkonu trestu, a zdůrazňuje, že uzavřel s Vězeňskou službou České republiky, Věznicí Vinařice dohodu o narovnání, ve které údajně měla vězeňská služba uznat jeho nárok na náhradu mzdy za práci vykonávanou po dobu výkonu trestu ve věznici. V průběhu řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 4 sp. zn. 10 C 190/2005, stěžovatel při jednání dne 7. 5. 2008 naznačil, že Vězeňská služba České republiky již splatila část dlužného zdravotního pojištění a „*bude splácet sociální zabezpečení*“, což nasvědčuje možnosti, že stěžovatel byl po dobu výkonu trestu nebo po její část účasten na nemocenském pojištění.

Krajský soud si v projednávané věci opatřil jednak spis Obvodního soudu pro Prahu 4 sp. zn. 10 C 190/2005, a jednak vyjádření Vězeňské služby České republiky, Věznice Vinařice ze dne 29. 6. 2010. V odůvodnění napadeného rozsudku uvedl, že z tohoto vyjádření věznice vyplývá, že dohodu se stěžovatelem o nevymáhání nákladů uzavřela z důvodu nevymahatelnosti pohledávky s ohledem na zdravotní stav a sociální situaci stěžovatele. Spis Obvodního soudu pro Prahu 4 sp. zn. 10 C 190/2005, krajský soud v odůvodnění svého rozsudku zmínil s poznámkou, že z něj ani z dohody mezi stěžovatelem a věznicí nelze nic vytěžit ve prospěch žalobního návrhu.

Nejvyšší správní soud má však vážné pochybnosti o tom, zda uvedené důkazy postačují ke spolehlivému zjištění skutkového stavu za situace, kdy se stěžovatel opakovaně dovolává dohody o narovnání, kterou uzavřel s Vězeňskou službou České republiky, Věznicí Vinařice. Z podání stěžovatele a z vyjádření Věznice Vinařice je zřejmé, že každá ze smluvních stran této dohody si její obsah vykládá diametrálně odlišně, proto by krajský soud měl zaměřit svou pozornost právě na tuto dohodu a okolnosti jejího sjednání, aby prověřil, zda věznice jen upustila od vymáhání nevymahatelné pohledávky, aby si zajistila okamžité ukončení soudního sporu, nebo zda skutečně uznala své pochybení spočívající v nevyplácení odměny stěžovateli za odvedenou práci, což by značně zpochybnilo potvrzení o tom, že stěžovatel nebyl po dobu výkonu trestu pracovně zařazen.

Krajský soud tedy vydal napadený rozsudek, aniž před tím dostatečně zjistil skutkový stav, čímž zatížil řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozsudku. Nedostatečnost skutkových zjištění spatřuje Nejvyšší správní soud především v tom, že si krajský soud nevyžádal stěžovatelem opakovaně zmiňovanou dohodu o narovnání, jejíž obsah může přispět k objasnění, zda byl stěžovatel po dobu výkonu trestu odnětí svobody pracovně zařazen. Krajský soud měl rovněž vyslechnout stěžovatele, aby si ověřil, jaké pracovní činnosti ve věznici vykonával, a mohl je porovnat s textem ustanovení § 32 odst. 2 zákona o výkonu trestu.

Za zásadní vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, považuje Nejvyšší správní soud také postup krajského soudu, který ve věci rozhodl bez nařízení jednání.

Podle § 51 odst. 1 s. ř. s. *soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.*

Podle § 77 odst. 1 s. ř. s. *dokazování provádí soud při jednání.*

V rozsudku ze dne 14. 7. 2005, č. j. 3 Azs 103/2005 - 76, publikovaném ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 687/2005, www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud vyslovil: „*Jestliže krajský soud provádí dokazování (§ 77 odst. 1 s. ř. s.), je povinen nařídit jednání, a to i tehdy, pokud účastníci řízení souhlasili s rozhodnutím o věci samé bez nařízení jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Provedl-li krajský soud dokazování listinnými důkazy ... bez nařízení jednání, trpí jeho rozhodnutí jinou vadou řízení před soudem, jež mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí a je důvodem pro zrušení tohoto rozhodnutí podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.*“

Nejvyšší správní soud shledal, že krajský soud při svém rozhodování použil zmíněné vyjádření Věznice Vinařice ze dne 29. 6. 2010 a spis Obvodního soudu pro Prahu 4 jako důkaz, aniž za tímto účelem nařídil jednání. Tím byla porušena zásada přímosti upravená v § 77 odst. 1 s. ř. s., podle níž soud provádí dokazování při jednání. Současně tím bylo porušeno právo stěžovatele vyjádřit se ke všem provedeným důkazům vyplývající z § 123 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, použitého přiměřeně podle § 64 s. ř. s. Z předmětného vyjádření navíc krajský soud vzal za prokázané

skutečnosti vyvracející argumentaci stěžovatele, aniž mu poskytl možnost se proti tomu před vydáním rozhodnutí jakkoliv bránit.

Souhlas stěžovatele s rozhodnutím bez nařízení jednání nepostačuje k tomu, aby soud bez jednání rozhodl. Ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. totiž dává soudu možnost - nikoli však povinnost - rozhodnout bez nařízení jednání za splnění podmínky souhlasu účastníků řízení s takovým postupem. Podle názoru Nejvyššího správního soudu tak ovšem nelze postupovat tehdy, nastanou-li okolnosti, za nichž je soud povinen jednání nařídit. Zákon neponechává na úvaze soudu, zda k provedení dokazování nařídí jednání či nikoliv, nýbrž kogentně v § 77 odst. 1 s. ř. s. stanoví povinnost jednání nařídit. Této povinnosti krajský soud v projednávané věci nedostál, a dopustil se tak vady řízení, jež mohla mít vliv na zákonnost jeho rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadami, které mohly mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a proto napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 20. 1. 2011, č. j. 44 Ca 110/2009 - 30, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Jednalo se o natolik zásadní vady, že k nim Nejvyšší správní soud musel přihlédnout z úřední povinnosti, aniž se zabýval dalšími námitkami uplatněnými v kasační stížnosti.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s., *zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.* Krajský soud si proto v dalším řízení vyžádá předložení dohody o narovnání uzavřené mezi stěžovatelem a Vězeňskou službou České republiky, Věznicí Vinařice a nařídí jednání, při kterém v souladu s § 77 odst. 1 s. ř. s. provede dokazování tak, aby měli účastníci řízení možnost vyjádřit se ke všem provedeným důkazům a aby byl náležitě - v rozsahu nezbytném pro správné posouzení důvodnosti jednotlivých žalobních bodů - objasněn skutkový stav. Za tímto účelem krajský soud také vyslechne stěžovatele, bude-li s tím souhlasit.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. v novém rozhodnutí ve věci krajský soud.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. srpna 2011

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu